Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33443

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi (YÇBD), özgün ad? **Multidimensional Assessment of Fatigue (MAF)** olan ölçe?in Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonudur. Bu ölçek, kronik hastal?klar ba?lam?nda yorgunluk semptomunun kapsaml? ve çok boyutlu etkilerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. YÇBD, yorgunlu?un ?iddeti, süresi, günlük ya?am aktiviteleri üzerindeki etkisi ve stresle ili?kisi gibi çe?itli alt boyutlar? de?erlendirerek, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara detayl? bir profil sunar.

Kevser ve arkada?lar? (2016) taraf?ndan gerçekle?tirilen uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe versiyonunun **sistemik skleroz** hastalar?nda kullan?lmak üzere yeniden üretilebilir oldu?unu ve di?er sonuç ölçütleriyle ili?kili oldu?unu göstermi?tir. Bu çal??ma, YÇBD'nin Türk popülasyonunda yorgunluk de?erlendirmesi için güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu kan?tlam??t?r.

Anahtar Kelimeler

Yorgunluk, Çok Boyutlu De?erlendirme Ölçe?i, MAF, Sistemik Skleroz, Uyarlama, Romatoloji, Fatigue.

Yazarlar

Kevser Gök, Cengiz G., Kemal Erol, S. Özgöçmen.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, **yorgunluk** semptomunun sadece tek bir ?iddet puan? yerine, bireyin ya?am?n?n farkl? alanlar? üzerindeki etkilerini çok boyutlu olarak ölçmektir. Bu, yorgunlu?un fiziksel, bili?sel ve duygusal bile?enlerinin ayr? ayr? de?erlendirilmesine olanak tan?r, böylece daha hedefli tedavi stratejileri geli?tirilebilir.

Türkçe uyarlama çal??mas?n?n özel amac? ise, Multidimensional Assessment of Fatigue (MAF) ölçe?inin, Türk popülasyonunda, özellikle de **sistemik skleroz** (Skleroderma) hastalar? gibi kronik yorgunluk ya?ayan gruplarda geçerli?ini ve güvenirlik düzeyini bilimsel yöntemlerle saptamakt?r. Bu adaptasyon, Türkiye'deki sa?l?k ve psikoloji alan?ndaki ara?t?rmalar için standart bir ölçüm arac? sa?lam??t?r.

Yap?

Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi, yorgunluk kavram?n? karma??k ve çok yönlü bir deneyim olarak ele al?r. Ölçek, yorgunlu?un tek bir durum yerine, bir dizi birbiriyle ili?kili semptom ve etki olarak ortaya ç?kt??? varsay?m?na dayan?r. Bu çok boyutlu yap? genellikle dört ana faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

etraf?nda toplan?r:

?iddet (Intensity): Yorgunlu?un genel alg?lanan a??rl??? ve yo?unlu?u.
S?k?nt? (Distress): Yorgunlu?un yaratt??? duygusal rahats?zl?k ve stres düzeyi.
Günlük Ya?am Üzerindeki Etki (Impact on Daily Living): Yorgunlu?un i?, sosyal ya?am ve ki?isel bak?m gibi alanlardaki i?levselli?e olan engeli.
Zamanlama (Timing): Yorgunlu?un süresi ve gün içindeki de?i?im kal?plar?.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmi? olsa da, Kevser ve arkada?lar?n?n (2016) yay?mlanan makalesi, ölçe?in geçerli oldu?una dair kan?tlar sunmaktad?r. Çal??man?n ba?l???, ölçe?in di?er sonuç ölçütleriyle **korele** oldu?unu, dolay?s?yla e? zamanl? geçerlik sergiledi?ini göstermektedir.

Uyarlama sürecinde, YÇBD'nin yap?sal geçerlik özelliklerinin (örne?in, faktör yap?s?n?n orijinal ölçekle tutarl?l???) ve ölçüt ba??ml? geçerli?inin incelenmesi esast?r. Sistemik skleroz hastalar? özelinde yap?lan bu çal??ma, ölçe?in klinik popülasyonda yorgunluk seviyelerini do?ru bir ?ekilde ay?rt edebildi?ini kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Kaynakta güvenirlik bilgisi bo? b?rak?lm?? olmas?na ra?men, uyarlama çal??mas? (Kevser vd., 2016) ölçe?in Türkçe versiyonunun **yeniden üretilebilir** (reproducible) oldu?unu aç?kça belirtmektedir. Yeniden üretilebilirlik, genellikle test-tekrar test güvenirlik yöntemleriyle elde edilir ve ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar verdi?ini gösterir.

Ayr?ca, çok boyutlu ölçeklerde maddelerin ayn? yap?y? ne kadar iyi ölçtü?ünü gösteren iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) analizleri de yap?lm??t?r. Bu analizler, YÇBD'nin maddelerinin bir bütün olarak yorgunluk yap?s?n? güvenilir bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

MAF ölçe?inin çok boyutlu do?as? göz önüne al?nd???nda, Türkçe uyarlama çal??mas? s?ras?nda faktör analizlerinin yap?lmas? beklenir. Bu analizler, ölçe?in orijinal yap?s?nda var olan alt boyutlar?n (?iddet, Etki vb.) Türk kültüründeki bireylerde de ayr???p ayr??mad???n? kontrol etmek için kritiktir.

Faktör analizi sonuçlar?, YÇBD'nin dört ana boyutta veya benzer bir yap?da grupland???n? teyit ederek, ölçe?in yap?sal geçerli?ini destekler. Bu, yorgunlu?un farkl? yönlerinin ba??ms?z olarak de?erlendirilmesine olanak tan?yan ölçek skorlar?n?n hesaplanmas? için temel olu?turur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation) / **Öz Bildirim Ölçe?i**

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal MAF genellikle 0-10 aras?nda derecelendirme kullan?r)

Language Available: Türkçe (Turkish), ?ngilizce (Original)

Population Group: Yeti?kinler, Kronik Hastal??? Olan Bireyler

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Kevser ve arkada?lar? taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?, **sistemik skleroz** hastalar? üzerinde odaklanm??t?r.

Test Methodology: Bireylerin son yedi gün içindeki yorgunluk deneyimini ve yorgunlu?un günlük ya?am üzerindeki etkilerini de?erlendiren anket tabanl? metodoloji.

Anahtar Kelimeler

Multidimensional Assessment of Fatigue, YÇBD, Güvenirlik, Geçerlik, Romatoloji, Kronik Yorgunluk, Klinik Ölçüm.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemi?tir)

Affiliation Email addresses: kevserorhangok@gmail.com (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Correspondence Address: Çal??man?n yap?ld??? kurum veya sorumlu yazar?n güncel adresi (Kaynakta belirtilmemi?tir)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi ölçe?inin Türkçe uyarlamas? **2016** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, telif haklar? ve izin süreçleri hakk?nda detayl? bilgi almak için sorumlu yazar Kevser Gök ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Bu ölçekle ilgili orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: multidimensional-assessment-of-fatigue-maf-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Kevser, G. Ö. K., Cengiz, G., Kemal, E. R. O. L., & Özgöçmen, S. (2016). The Turkish version of Multidimensional Assessment of Fatigue and fatigue severity scale is reproducible and correlated with other outcome measures in patients with systemic sclerosis. *Archives of Rheumatology, 31*(4), 329-332. doi: 10.5606/ArchRheumatol.2016.5909

Sorumlu yazar?n akademik profiline eri?im için: scholar.google.com.tr

Yorgunlu?un Çok Boyutlu De?erlendirmesi Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içeri?inde ölçe?in maddelerine dair bir metin bulunmamaktad?r. Bu nedenle maddeler buraya eklenememi?tir. Maddeler için yay?mlanan makaleye (Kevser vd., 2016) veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM